

[Domov](#) > ... > [Družinske Zadeve In Dedovanje](#) > [Starševska Odgovornost – Pravica Do Varstva In Vzgoje Otroka Ter Stikov](#) > [Poland](#)

Starševska odgovornost – pravica do varstva in vzgoje otroka ter stikov

Vsebino zagotavlja

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

 Poljska

1 Kaj dejansko pomeni pravni izraz „starševska odgovornost“? Kakšne so pravice in obveznosti nosilca starševske odgovornosti?

Starševska odgovornost zajema zlasti obveznosti in pravice staršev do skrbi za otrokovo osebnost in njegovo premoženje ter vzgoje otroka, pri čemer se spoštujejo dostojanstvo in pravice otroka (člen 95(1) zakonika o družini in skrbništvu) (*Kodeks rodzinny i opiekuńczy*, KRiO)).

2 Kdo je ponavadi nosilec starševske odgovornosti do otroka?

Starševsko odgovornost v zvezi z otrokom imata oba starša. Če je eden od staršev umrl ali nima polne poslovne sposobnosti, je nosilec starševske odgovornosti drugi starš. Enako velja, če je bila enemu od staršev starševska odgovornost začasno odvzeta.

Starševska odgovornost se lahko poleg tega omeji z odločbo sodišča. V takem primeru ima starš pravico do izvrševanja starševske odgovornosti nad otrokom tako, kot je določeno z odločbo sodišča.

3 Ali je mogoče za izvrševanje starševske odgovornosti določiti drugo osebo, če starši tega nočejo ali ne želijo?

Če starši niso zmožni izvrševati starševske odgovornosti, se lahko obrnejo na sodišče, ki obravnava skrbniške zadeve (*sąd opiekuńczy*), ali drug javni organ, da se otrok da v rejništvo. V izjemno nujnih primerih je lahko otrok na zahtevo ali s soglasjem staršev nameščen v oskrbo rejniške družine na podlagi sporazuma med vodjo okrožja (*starosta*) in rejniško družino ali osebami, ki vodijo rejniški dom (*rodzinny dom dziecka*).

Če starši niso pripravljeni izvrševati starševske odgovornosti v zvezi z otrokom, lahko soglašajo z otrokovo oddajo v posvojitev. Po poljskem pravu obstajajo tri oblike posvojitve: popolna, popolna in nepreklicna (tako imenovana „polna posvojitev“) ter nepopolna.

Če bi starši z izvrševanjem starševske odgovornosti ogrozili koristi otroka, se lahko njihova starševska odgovornost omeji s sodno odločbo sodišča, ki obravnava skrbniške zadeve, na podlagi katere se otrok lahko namesti v rejniško družino, rejniški dom, institucionalno rejništvo, varstveni in zdravstveni zavod, negovalni zavod ali zavod za zdravstveno rehabilitacijo.

4 Kako se ureja vprašanje starševske odgovornosti, če se starša razvežeta

ali razideta?

Poljsko sodišče mora ob izdaji sodne odločbe o razvezi zakonske zveze, prenehanju življenjske skupnosti ali razveljavitvi zakonske zveze odločiti tudi o vprašanju starševske odgovornosti v zvezi z otrokom, razen če v konkretni zadevi ni pristojno v zvezi s starševsko odgovornostjo. Pri odločanju o vprašanih, povezanih s starševsko odgovornostjo, lahko poljsko sodišče upošteva pisni sporazum med zakoncema o načinu izvrševanja starševske odgovornosti, če je to v otrokovo korist.

Če se starši ne morejo sporazumeti, lahko sodišče, ob upoštevanju otrokove pravice, da ga vzgajata oba starša:

1. odloči o skupnem izvrševanju starševske odgovornosti;
2. dodeli starševsko odgovornost enemu od staršev, drugemu pa jo omeji na posamezne obveznosti in pravice v zvezi z otrokom.

Če je to potrebno za zaščito otrokove koristi, lahko sodišče, ki obravnava skrbniške zadeve, v sodni odločbi o razvezi zakonske zveze, prenehanju življenjske skupnosti ali razveljavitvi zakonske zveze spremeni sodbo o izvrševanju starševske odgovornosti in način njenega izvrševanja (člen 106 zakonika o družini in skrbništvu).

5 Katere formalnosti morata starša spoštovati pri sklenitvi sporazuma o starševski odgovornosti, da je ta sporazum pravno zavezujoč?

Oblika takega starševskega sporazuma ni zakonsko določena. Opozoriti pa je treba, da sporazum med staršema o načinu izvrševanja starševske odgovornosti nima pravnega učinka in se lahko upošteva izključno kot podlaga za sodno odločbo, ki jo v zvezi s tem izda sodišče. Sporazum se lahko sklene tudi z mediacijo. V tem primeru se pripravi pisno, podpišejo pa ga oba starša in mediator. Da bi postal sporazum pravno zavezujoč, ga mora potrditi sodišče.

6 Katera alternativna sredstva so za reševanje spora zunaj sodišča na voljo staršem, kadar se ti ne morejo sporazumeti o starševski odgovornosti?

Staršem lahko pomaga mediator. Storitve mediacije se zagotavljajo na podlagi sporazuma o mediaciji ali odločbe sodišča, ki starše napoti na mediacijo. Sporazum se lahko sklene tudi s privolitvijo enega od staršev v mediacijo, če je zanj zaprosil drugi starš. Vendar poravnava, dosežena pred mediatorjem, dobi pravni učinek sodne poravnave šele, ko jo potrdi sodišče.

7 O katerih vprašanih v zvezi z otrokom lahko odloča sodnik, če starša zadevo predložita sodišču?

Starši se lahko na poljsko sodišče, ki obravnava skrbniške zadeve, obrnejo glede različnih vprašanj, povezanih s starševsko odgovornostjo v zvezi z otrokom, kot so:

1. določitev načina izvrševanja starševske odgovornosti ter določitev otrokovega prebivališča in stikov z otrokom, kadar starša živita ločeno;
2. rešitev spora glede pomembnih vprašanj v zvezi z otrokom, če se starši ne morejo sporazumeti o rešitvi teh vprašanj, vključno z določitvijo prebivališča, izbiro šole, izbiro imena in priimka, odločitvami o zdravljenju, potovanju v tujino itd.;
3. pravni posli med otrokom in staršem, če taki posli presegajo običajno upravljanje otrokovega premoženja.

8 Če sodišče odloči, da ima eden od staršev izključno pravico do varstva in vzgoje otroka, ali to pomeni, da odloča o vsem v zvezi z otrokom brez predhodnega posvetovanja z drugim od staršev?

Če je sodišče izvrševanje starševske odgovornosti dodelilo samo enemu od staršev, lahko ta prosto odloča o vseh zadevah, povezanih z otrokom, ne da bi se moral o njih posvetovati z drugim staršem ali pridobiti njegovo soglasje. Za pravne posle, ki presegajo vsakodnevno upravljanje otrokovega premoženja, je potrebna odobritev

sodišča, ki obravnava skrbniške zadeve.

Staršu lahko sodišče, ki obravnava skrbniške zadeve, odvzame starševsko odgovornost, če je starš ne more izvrševati zaradi trajne ovire, če zlorabi svojo starševsko odgovornost ali resno zanemari svoje obveznosti do otroka.

9 Če sodišče odloči, da imata starša skupno pravico do varstva in vzgoje otroka, kaj to pomeni v praksi?

Dodelitev skupnega varstva in vzgoje staršem pomeni, da lahko in morajo izvajati enake pravice in obveznosti do otroka. To med drugim pomeni, da o pomembnih vprašanjih v zvezi z otrokom starši odločajo skupaj, če se ne morejo sporazumeti, pa o njih odloči sodišče, ki obravnava skrbniške zadeve.

10 Pri katerem sodišču ali organu je treba vložiti vlogo v zvezi s starševsko odgovornostjo? Katere formalnosti je treba upoštevati in katere dokumente je treba priložiti k vlogi?

Zadeve v zvezi s starševsko odgovornostjo obravnavajo okrajna sodišča (*sąd rejonowy*), ki so pristojna glede na kraj prebivališča otroka. Skrbniške zadeve obravnavajo oddelki za zadeve družinskega in mladoletniškega prava okrajnih sodišč (*sąd opiekuńczy*). Kadar take podlage ni, je pristojno okrajno sodišče v Varšavi.

Vlogo je treba vložiti skupaj z rojstnim listom otroka, poročnim listom staršev (če sta poročena) in drugimi dokazili v zvezi z vlogo, kot so zdravniška potrdila, šolska spričevala, vzgojne presoje in kopije prejšnjih sodb drugih sodišč v zvezi s starševsko odgovornostjo.

11 Kateri postopek se pri tem uporablja? Ali je na voljo skrajšani postopek?

Zadeve v zvezi s starševsko odgovornostjo se obravnavajo v tako imenovanem nepravdnem postopku, ki je manj formalen kot pravdni postopek.

Poleg tega lahko sodišče, ki obravnava skrbniške zadeve, na zahtevo stranke v postopku izreče začasni varnostni ukrep, ki se mu v konkretnih okoliščinah zdi primeren. Odločbe v zvezi s tem začnejo učinkovati in postanejo izvršljive ob izdaji.

12 Ali je mogoče dobiti pravno pomoč za kritje stroškov postopka?

Stranke v postopku, ki se nanaša na starševsko odgovornost, morajo plačati takse in stroške, določene v zakonu o sodnih stroških v civilnih zadevah (*Ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych*). Vendar lahko stranka v sodnem postopku na podlagi člena 102(1) navedenega zakona zaprosi za oprostitev plačila sodnih stroškov z vložitvijo izjave, da ne more kriti takih stroškov, ne da bi se sama ali njena družina znašla v stiski. Vlogi za oprostitev plačila sodnih stroškov je treba priložiti izjavo, v kateri se podrobno navedejo družinski status vložnika, njegovo premoženje, dohodek in sredstva za preživljanje. Sodišče lahko stranko v postopku delno oprosti plačila sodnih stroškov, če je sposobna plačati le del takih stroškov (člen 101(1)).

13 Ali je mogoče vložiti pritožbo zoper odločbo o starševski odgovornosti?

Da, pritožbo zoper katero koli odločbo je mogoče vložiti pri višjem sodišču. V primeru odredb o zaščiti se vložijo pritožbe pri sodišču iste stopnje. Zoper sodne odločbe, ki jih okrajno sodišče (*sąd rejonowy*) izda v zvezi s starševsko odgovornostjo, se je mogoče pritožiti pri okrožnem sodišču (*sąd okręgowy*). Zoper sodne odločbe o starševski odgovornosti, ki jih okrajno sodišče (*sąd okręgowy*) izda v postopku razveze zakonske zveze, prenehanja življenjske skupnosti ali razveljavitve zakonske zveze, se je mogoče pritožiti pri pritožbenem sodišču (*sąd apelacyjny*).

14 V nekaterih primerih je morda treba pri sodišču ali drugem organu vložiti zahtevek za izvršitev odločbe o starševski odgovornosti. Kateri postopek se pri tem uporablja?

Izvršilni organ sodišča v zadevah, ki se nanašajo na vrnitev otroka, je skrbnik, ki ga imenuje sodišče (*kurator sądowy*). Če se sodna odločba, s katero je odrejena vrnitev otroka, ne upošteva, mora oseba, h kateri bi se otrok moral vrniti, pri sodišču, ki je tako odločbo izdalo, zahtevati, naj skrbniku, ki ga imenuje sodišče, odredi obvezni odvzem otroka. Če ni znano, kje je nosilec starševske odgovornosti, sodišče opravi preiskavo, da ugotovi, kje se nahaja. Sodišče to odredi skrbniku, ki ga samo imenuje, s sklepom, ki ga lahko izda na nejavnem naroku. Zoper tak sklep se ni mogoče pritožiti. Skrbnik, ki ga imenuje sodišče, določi datum za odvzem otroka in obvesti upravičenca. Otroka lahko odvzame kateri koli osebi, pri kateri otrok živi. V ta namen lahko zaprosi za pomoč policiste, psihologe ipd.

Drugačen postopek je v zakoniku o civilnem postopku (*Kodeks postępowania cywilnego*) določen v zvezi s sodnimi odločbami o ureditvi stikov. V takem primeru sodišče, ki obravnava skrbniške zadeve (*sąd opiekuńczy*), na zahtevo osebe, ki je upravičena do stikov z otrokom, zagrozi, da bo osebi, ki izvaja varstvo in vzgojo ter ne izpolnjuje obveznosti, ki izhajajo iz sodne odločbe ali poravnave, glede stikov z otrokom, odredilo, da mora upravičencu za vsako kršitev obveznosti plačati določen znesek. Če oseba, upravičena do stikov z otrokom, ali oseba, ki so ji taki stiki prepovedani, krši obveznost, ki ji je naložena z odločbo, sodišče, ki obravnava skrbniške zadeve (*sąd opiekuńczy*), zagrozi, da ji bo odredilo, da mora osebi, ki izvaja varstvo in vzgojo otroka, plačati določen znesek. Če oseba, ki ji je sodišče, ki obravnava skrbniške zadeve (*sąd opiekuńczy*), odredilo plačilo, še vedno ne izpolni svoje obveznosti, skrbniško sodišče taki osebi odredi plačilo dolgotrajnega zneska, ki je določen glede na število kršitev.

Zgoraj navedeni vlogi mora biti priložena izvršljiva sodna odločba ali poravnava glede stikov z otrokom.

15 Kaj je treba storiti, da se odločba o starševski odgovornosti, ki jo izda sodišče v drugi državi članici, prizna in izvrši v tej državi članici?

Te zadeve urejajo ustrezne določbe poglavja III Uredbe Sveta (EU) 2019/1111 z dne 25. junija 2019 o pristojnosti, priznavanju in izvrševanju odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o mednarodnem protipravnem odvzemu otrok (prenovitev). Take sodne odločbe se običajno priznajo in izvršijo brez dodatnih postopkov. Vseeno je pri okrožnem sodišču mogoče vložiti zahtevo za priznanje in izvršitev. Okrožno sodišče je pristojno tudi za proučitev zahteve za razglasitev izvršljivosti. V obeh primerih mora zahteva izpolnjevati merila za procesno pisanje, kar pomeni, da morajo biti v njej izrecno navedeni zahtevek, dejstva, ki upravičujejo tak zahtevek, in podatek, ali sta stranki poskusili z mediacijo ali ne.

16 Pred katerim sodiščem v tej državi članici lahko nasprotujem priznanju in izvršitvi odločbe o starševski odgovornosti, ki jo je izdalo sodišče v drugi državi članici? Kateri postopek se uporablja v teh primerih?

Po zakonu se sodne odločbe tujih sodišč, uradni dokumenti in sporazumi, sklenjeni v sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo, priznajo in izvršijo, razen če za to obstaja ovira v skladu z zakonikom o civilnem postopku.

Vsakdo, ki ima pravni interes, lahko zahteva razglasitev, da se sodna odločba tujega sodišča, uradni dokument ali sporazum, ki izvira iz države članice, ne prizna in ne izvrši. Zahtevku za zavrnitev izvršitve, zavrnitev priznanja ali razglasitev, da ni razlogov za zavrnitev priznanja, je treba priložiti:

- uradni izvod sodne odločbe, uradnega dokumenta ali sporazuma;
- dokument, ki potrjuje, da je sodna odločba pravnomočna, razen če je to dejstvo jasno iz njenega besedila;
- overjen prevod izvoda sodne odločbe, uradnega dokumenta ali sporazuma v poljščino.

Zahtevkom za razglasitev, da se sodna odločba, uradni dokument ali sporazum ne prizna in ne izvrši, je treba priložiti uradni izvod zadevnega dokumenta z overjenim prevodom v poljščino.

Zahtevke prouči okrožno sodišče (*sąd okręgowy*), ki bi bilo geografsko pristojno za obravnavo zadeve, o kateri je bilo odločeno s sodbo tujega sodišča, ali okrožno sodišče okrožja, v kateri je geografsko pristojno okrožno sodišče (*sąd rejonowy*), če takega sodišča ni, pa okrožno sodišče v Varšavi (*Sąd Okręgowy w Warszawie*).

Zoper tako odločbo okrožnega sodišča se lahko vloži pritožba, zoper odločbo pritožbenega sodišča pa kasacijska pritožba; prav tako je mogoče zahtevati, da se postopek, ki se je končal s pravnomočno odločbo o zavrnitvi izvršitve, zavrnitvi priznanja ali razglasitvi, da ni razlogov za zavrnitev priznanja, obnovi in da se zadevna pravnomočna odločba razglasi za nezakonito.

Postopki za izvrševanje tujih sodnih odločb se zelo razlikujejo glede na vrsto postopka, zato je vedno najbolje stopiti v stik z osrednjim organom za informacije o tem, kako predhodno ukrepati.

17 Katero pravo se uporablja v postopku o starševski odgovornosti, če otrok ali stranki ne prebivata v tej državi članici ali imata različno državljanstvo?

Pravo, ki se uporablja v zadevah v zvezi s starševsko odgovornostjo in stiki z otrokom, je določeno v Konvenciji o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju, uveljavljanju in sodelovanju glede starševske odgovornosti in ukrepov za varstvo otrok, podpisani 19. oktobra 1996 v Haagu, ali v dvostranskih sporazumih, katerih pogodbenica je Poljska. Če se ne uporablja nobeden od navedenih instrumentov, veljajo določbe zakona o mednarodnem zasebnem pravu z dne 4. februarja 2011 (*Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. - Prawo prywatne międzynarodowe*). Če se otrokovo običajno prebivališče prenese v državo, ki ni pogodbenica Konvencije, se za vsako nadaljnjo spremembo pogojev uporabe ukrepov, sprejetih v državi otrokovega prejšnjega običajnega prebivališča, uporablja pravo države, ki ni pogodbenica Konvencije.

Spletna stran je del portala [Tvoja Evropa](#).

Veseli smo vaših [povratnih informacij](#) o uporabnosti informacij.

■ Zadnja posodobitev: 24/01/2025

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.